

D E C I Z I E

01 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Grigoreț Serghei,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Grigoreț Serghei
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Inspectoratului General de
Poliție al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova cu privire la
repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017 prin care s-a
respins apelul declarat de Grigoreț Serghei, s-a admis apelul declarat de Ministerul
Justiției al Republicii Moldova și Inspectoratul General de Poliție al Ministerului
Afacerilor Interne al Republicii Moldova, s-a casat hotărârea Judecătoriei Centru
municipiul Chișinău din 27 septembrie 2016 și s-a emis o nouă hotărâre de respingere
a cererii de chemare în judecată,

c o n s t a t ă :

La 16 decembrie 2015, Grigoreț Serghei s-a adresat cu cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Inspectoratului
General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova cu privire
la repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 09 iunie 2015 în orașul
Fălești, în privința lui, de către agentul constatator inspectorul companiei nr.2 INP
Nord, locotenent de poliție Fîrfa Andrei, a fost întocmit procesul-verbal cu privire la
contravenția prevăzută de art. 241 alin.(1) Cod contravențional.

Conform procesului-verbal menționat, agentul constatator i-a incriminat faptul
că, la 09 iunie 2015, ora 07:45, în apropierea orașului Fălești pe traseul 216 km 22,
conducând autoturismul de model „VAZ 2105”, cu numărul de înmatriculare xxxxx,
a ignorat cerințele legale de a stopa, ignorând astfel prevederile pct.11 alin. (1) lit. c)
al Regulamentului circulației rutiere.

Astfel, indică că, prin decizia agentului constatator din 09 iunie 2015 i-a fost aplicată sancțiunea contravențională sub formă de amendă în baza art. 236 alin. (1) Cod contravențional, în mărime de 20 unități convenționale, precum și 4 puncte de penalizare.

Nefiind de acord cu procesul-verbal cu privire la contravenție și cu decizia de sancționare contravențională, în calitate sa procesuală de contravenient la acel moment, a depus contestație în ordinea prevăzută de art. 448 Cod contravențional, prin care a solicitat declararea nulității acestora și încetarea procesului contravențional, din motivul lipsei faptei contravenționale incriminate.

Urmare a celor relatate, prin hotărârea Judecătorei Bălți din 31 iulie 2015 a fost admisă contestația lui, cu încetarea procesului contravențional constat de agentul constatator prin procesul-verbal cu privire la contravenție din 09 iunie 2015, din lipsa faptului contravenției prevăzute de art. 241 alin. (1) Cod contravențional.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 21 octombrie 2015 s-a respins ca nefondat recursul declarat de către agentul constatator și s-a menținut hotărârea Judecătorei Bălți din 31 iulie 2015.

Menționează reclamantul că, după cum rezultă din cuprinsul hotărârii Judecătorei Bălți din 31 iulie 2015 și decizia Curții de Apel Bălți din 21 octombrie 2015, în cadrul examinării contestației s-a stabilit cu certitudine lipsa faptului contravenției incriminate prin procesul-verbal cu privire la contravenție din 09 iunie 2015.

Susține că, în urma tragerii nelegitime la răspundere contravențională și sancționării contravenționale cu amendă în mărime de 20 unități convenționale și 4 puncte de penalizare, i-a fost cauzat un prejudiciu material și moral.

Referitor la prejudiciul material relevă că în legătură cu întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție din 09 iunie 2015 și emiterii deciziei de sancționare, a încheiat cu avocatul Radu Holban contractul de asistență juridică nr. 356 din 30 iunie 2015 pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime în instanța judecătorească la examinarea contestației, achitând avocatului onorariu în mărime de 2 000 lei, fapt confirmat prin bonul de plată seria EZ nr. 083826 din 29 iulie 2015.

Consideră că, cheltuielile pentru asistența juridică au fost reale, necesare și rezonabile ca quantum, având în vedere volumul de lucru efectuat de către avocat.

Totodată, în afară de cheltuielile de asistență juridică, în legătură cu cauza contravențională reclamantul susține că a suportat și cheltuieli poștale în sumă de 11,75 lei pentru expedierea la 15 iunie 2015 a contestației sale în ordinea art. 448 din Codul contravențional la sediul autorității din care face parte agentul constatator; cheltuieli de transport în sumă de 512 lei, ce constituie costul benzinei pentru deplasarea cu automobilul propriu împreună cu apărătorul Holban Radu de trei ori pe ruta Fălești-Bălți tur-retur la ședințele de judecată din 10 iulie 2015 și 31 iulie 2015, la Judecătoria Bălți și la ședința de judecată din 21 octombrie 2015 la Curtea de Apel Bălți.

Astfel, ca urmare a tragerii ilegale la răspundere contravențională și aplicării ilegale a sancțiunii contravenționale, i-a fost cauzat un prejudiciu material real sub formă de cheltuieli suportate în legătură cu acest proces, în sumă totală de 2 523,75 lei.

În ce privește prejudiciul moral, a specificat că prin acțiunile nelegitime ale agentului constatator descrise mai sus, i-au fost cauzate suferințe psihice, manifestate

prin retrăiri sufletești, stări de neliniște, de frustrare și anxietate, fiind tras la răspundere contravențională și sancționat contravențional neîntemeiat și ilegal, în situația în care nu a existat faptul contravenției incriminate, ceea ce s-a constatat prin hotărârile judecătorești irevocabile.

Solicită reclamantul, încasarea din contul Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne în beneficiul său a prejudiciului material în mărime de 2 523,75 lei, prejudiciului moral în mărime de 5 000 lei și cheltuielilor de judecată în legătură cu prezentul litigiu.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru municipiul Chișinău din 27 septembrie 2016 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată, fiind încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Grigoreț Serghei suma de 2 011,75 lei cu titlu de prejudiciu material, despăgubirea pentru prejudiciul moral în sumă de 2000 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 516,25 lei, iar în total suma de 4 528 lei. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017 s-a respins apelul declarat de Grigoreț Serghei, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Inspectoratul General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, s-a casat hotărârea Judecătoriei Centru municipiul Chișinău din 27 septembrie 2016 și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins integral, ca fiind neîntemeiată, cererea de chemare în judecată a lui Grigoreț Serghei.

La 06 iunie 2017, prin intermediul Oficiului poștal, Grigoreț Serghei a declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată și ilegală prin faptul că a fost emisă cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

Astfel, recurentul arată că, instanța de apel greșit a ajuns la concluzia că spețele date nu sunt aplicabile prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, deoarece această lege nu prevede posibilitatea reparării prejudiciului cauzat prin aplicarea sancțiunii contravenționale de către agentul constator.

În această privință, recurentul menționează că, potrivit jurisprudenței CEDO, procesul-verbal cu privire la contravenție reprezintă o acuzație penală în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției.

Prin urmare, consideră că beneficiază de aceleași drepturi și garanții ca și al persoanelor acuzate și pedepsite nelegitim în cadrul unui proces penal.

De asemenea, relevă că, examinarea pricinii civile în ordine de apel este o continuare a judecării fondului cauzei, iar instanța de apel trebuia să respecte toate rigorile procedurale, fiind obligată să se pronunțe la adoptarea deciziei asupra tuturor pretențiilor din acțiune prin prisma motivelor invocate în cererea de apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei instanței de apel din 26 ianuarie 2017 a fost expediată în adresa părților la 15 februarie 2017, fapt confirmat prin

scrisoarea de însoțire cu nr. 30042 (f.d. 158 Vol. I), însă careva date privind recepționarea deciziei de către recurent la materialele dosarului nu există.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul Grigoreț Serghei s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la data de 06 iunie 2017, în termen.

La 18 iulie 2017, în adresa intimațiilor a fost expediată copia recursului declarat de către Grigoreț Serghei cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

La 09 august 2017, Inspectoratul General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne a depus referință, în care a invocat caracterul neîntemeiat al recursului și a solicitat declararea lui ca inadmisibil.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 20 septembrie 2017, recursul declarat de către Grigoreț Serghei, a fost considerat admisibil și transmis Colegiului lărgit pentru a fi examinat în fond.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

După cum rezultă din materialele dosarului, la 09 iunie 2015 de către agentul constatatator inspectorul companiei nr.2 din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare Nord, locotenentul de poliție Fîrfa Andrei, a fost întocmit în privința lui Grigoreț Serghei procesul-verbal cu privire la contravenție prevăzută de art. 241 alin.(1) Cod contravențional.

Prin decizia agentului constatatator din 09 iunie 2015, lui Grigoreț Serghei i-a fost aplicată sancțiunea contravențională sub formă de amendă în baza art. 236 alin. (1) Cod contravențional, în mărime de 20 unități convenționale, precum și 4 puncte de penalizare.

Actele cauzei mai atestă că, prin hotărârea Judecătoriei Bălți din 31 iulie 2015 a fost admisă contestația lui Grigoreț Serghei, fiind încetat procesul contravențional constatat de agentul constatatator prin procesul-verbal cu privire la contravenție din 09 iunie 2015, din lipsa faptului contravenției prevăzute de art. 241 alin. (1) Cod contravențional.

La fel, prin decizia Curții de Apel Bălți din 21 octombrie 2015 s-a respins ca nefondat recursul declarat de către agentul constatator și s-a menținut hotărârea Judecătorei Bălți din 31 iulie 2015.

Înaintând acțiunea în judecată, Grigoreț Serghei a solicitat repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în conformitate cu Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii depuse de Grigoreț Serghei, încasând de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Grigoreț Serghei suma de 2 011,75 lei cu titlu de prejudiciu material, despăgubirea pentru prejudiciul moral în sumă de 2000 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 516,25 lei, cu respingerea în rest a pretențiilor înaintate.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a concluzionat asupra netemeiniciei pretențiilor înaintate de Grigoreț Serghei, emițând în acest sens o hotărâre nouă de respingere a cererii de chemare în judecată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a reținut că, cererea de chemare în judecată nu cade sub incidența prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Astfel, instanța de apel a conchis că, speța dată nu întrunește condițiile obligatorii reglementate de Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 și prin urmare, reclamantul nu este îndreptățit la repararea prejudiciului în temeiul acestei legi.

Instanța de recurs constată, însă, că deși la soluționarea pricinii au fost stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, concluziile instanței de apel sunt incorecte, fiind aplicate greșit și interpretate eronat de către instanța de apel normele de drept material aplicabile la caz.

În susținerea poziției enunțate, Colegiul reiterează prevederile art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care definește *acțiuni ilicite*, ca fiind acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată.

În conformitate cu art. 3 alin. (1) lit. c) al legii enunțate, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice.

Potrivit art. 7 din aceeași lege, în cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie: a) salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite; b) pensia sau indemnizația a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal și ținerii sub arest; c) averea (inclusiv depunerile bănești și dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat și câștigurile aferente) confiscată ori

trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum și averea sechestrată; d) amenzile percepute ca urmare a executării sentinței judiciare și cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acțiunile ilicite; e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică; f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea față de aceasta a unor acțiuni ilicite (a maltratării); g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Iar, în conformitate cu art. 13 alin. (1), repararea prejudiciului specificat la art.7 lit. a), c)-g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local - din contul acestui buget. Prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Din interpretarea coroborată a acestor prevederi legale rezultă că, dispozițiile conținute în art. 3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 în virtutea cărora justițiabilul poate solicita repararea prejudiciului material și moral cauzat de autoritățile statului nu sunt exhaustive, fapt ce se desprinde din prevederile art. 13 din aceeași lege, care extinde spectrul acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor de judecată susceptibile reparării, astfel că, prejudiciul moral și material cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Instanța de recurs reține că, art. 13 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 nu poate fi privit ca o normă lipsită de efecte juridice care nu poate să confere beneficiarilor dreptul de a cere repararea prejudiciului cauzat de organele de drept pe motiv că ipoteza menționată în această prevedere legală nu este reflectată și în art. art. 3 și 6 din lege, or, în acest sens, persoana îndreptățită prin prisma principiului legalității poate beneficia în deplină măsură de fiecare dintre mecanismele oferite de lege.

În contextul dat, Colegiul relevă că, în sensul art. 13 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, hotărârea Judecătoriei Bălți din 31 iulie 2015 și decizia Curții de Apel Bălți din 21 octombrie 2015 prin care a fost încetată procedura contravențională intentată neîntemeiat pe numele lui Grigoreț Serghei, reprezintă acele premise faptice și legale în temeiul cărora recurentul este îndreptățit să solicite repararea prejudiciului material și moral cauzat de agentul constatator prin sancționarea contravențională.

În speța dedusă judecății prezintă relevanță și art. 383 alin. (3) din Codul contravențional, conform căruia persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional se repune în dreptul de care a fost privată și ei i se repară cheltuielile suportate în proces dacă, prin hotărâre definitivă, este declarată nevinovată sau răspunderea sa contravențională este înlăturată, cu excepția cazului de amnistie.

În acest sens, instanța de recurs invocă și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (hotărârea din 01 februarie 2005 cauza *Ziliberberg contra Moldovei*, cererea nr. 61821/00), unde, între altele, Curtea a notat că, caracterul general al Codului cu privire la contravențiile administrative și scopul pedepselor, care este atât de a pedepsi, cât și de a preveni, sunt suficiente pentru a arăta că, în sensul articolului 6 al Convenției, reclamantul a fost acuzat de o abatere penală (a se vedea cauza *Lauko v. Slovakia*, hotărârea din 2 septembrie 1998, *Reports* 1998-VI, §

58). Mai mult, Curtea a reamintit că Codul cu privire la contravențiile administrative, conține prevederi cu privire la chestiuni precum: circumstanțele atenuante și agravante, răspunderea pentru tentativa de comitere a unei contravenții, precum și legitima apărare, care în esență indică natura penală a contravențiilor administrative.

În această ordine de idei, se constată că, instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, ceea ce a dus la emiterea unei soluții greșite.

Rezultă astfel, că instanța de apel a examinat cauza cu derogare de la prevederile legale aplicabile speței și nu a examinat fondul cauzei prin prisma art. 13 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Așa fiind, se prezumă că, instanța de judecată examinând acțiunea, nu a stabilit organul responsabil de repararea prejudiciului, or, după cum a fost reliefat, prejudiciul moral și material cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată, se repară de către aceste organe.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că, instanța de apel nu a înlăturat greșelile primei instanțe și nu a pătruns în esența raportului juridic ivit în speță, lăsând fără apreciere și examinare cerința reclamantului privind repararea prejudiciului din contul Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne.

Lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, de aceea cauza urmează a fi reexaminată.

În contextul dat, Colegiul notează că la rejudecarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel urmează să aprecieze circumstanțele cauzei în raport cu normele de drept aplicabile speței, rezultând și din poziția și obiecțiile participanților la proces.

Totodată, Colegiul menționează că din interpretarea art. 6 CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (*cauza García Ruiz c. Spaniei din 21.01.1999*).

Pentru considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Grigoreț Serghei.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Grigoreț Serghei împotriva

Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Inspectoratului General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva